

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Laymann, Paul

Dilingæ, 1666

Capitvlvm Vlt. Compromissum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62559](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62559)

Cùm à nobis.

PARAPHRASIS.

Inter Archiepiscopum Senonensem, & Abbatissam ac Conuentum Monasterij Lorentensis controuersia erat super eo, quòd Archiepiscopus volebat Monasterium sibi iure Metropolitano subiectum esse. Partes sub certa pœna compromiserunt in Legatum Sedis Apostolicæ Cardinalem, quòd eius ordinationi factæ per ipsum met, vel per duos ab ipso constitutos mediatores omnimodè parere uelint. Igitur causa terminata fuit à Capellano Sedis Romanæ, & Archidiacono Senouensis, qui ut mediatores seu arbitri à dicto Archiepiscopo deputati erant: Et quod ab his actum fuit, Gregor. I X. Apostolica auctoritate confirmat.

SUMMARIVM.

Arbiter uices suas alteri delegare non potest, dari tamen ei potestas potest à partibus, ut si nolit ipse per se causam definire, unum alium uel plures constituat, per quos ea definiatur.

NOTANDVM Vn. Licet arbiter uices suas alteri delegare non possit, l. non distinguemus, 32. §. Quæsitum, ff. hoc tit. potest tamen illi à partibus dari potestas, ut si ipse arbitrium dicere nolit, alium constituat unum, uel plures, per quos arbitrium dicatur. Ita Gl. hic ver. Mediatorum in resp. 2. Imola n. 7. Abb. n. 1. solut. 2. & sumitur ex cit. §. Quæsitum, &c.

CAPITVLVM VI.

Compromissum.

PARAPHRASIS.

Si ante latum arbitrium alter compromittentium moriatur, extinguitur compromissum.

pareatur. Ideo autem iura uoluerunt, ut arbitri discordes tertium assumant cum Iudicis auctoritate, & non ex partium compromisso: quia partes compromittentes non habent potestatem compellendi arbitros, sicuti Iudex habet. Vide Bartolum in cit. §. Principaliter, & quæ hic congerit Abb. n. 8.

QVÆRITVR primò: Si compromissum sit in arbitros ea conditione, ut habeant potestatem, si discordes sint, tertium eligendi, atque in electione tertij concordent, ualebitne talis electio? Respondeo, Non ualebit: Cùm enim ab initio inutilis fuerit hæc compromissio, tractu temporis conualescere non potest. Imò Abb. hic n. 8. in 3. casu cum Ioann. Andr. uult, quòd totum compromissum corruat, si cum dicta conditione seu forma factum sit, ita ut nec arbitri duo concordantes dicere possint sententiam. Sed contrarium puto esse probabilius; quòd talis modus adiectus, uidel. ut si discordarent, tertium eligere possint, non debeat ipsum principale compromissum infringere; sed potius pro non adiecto haberi, ita ut compromissum irritum sit, non absolutè, & in se, sed quoad illum modum, argum. reg. 37. in 6. *Vtile per inutile non uitiatur.*

QVÆRITVR secundò: Vtrum is, qui Iudicis imperio ab arbitris assumptus est tertius, uerus arbiter compromissarius sit? Respondeo cum Bartolo cit. §. Principaliter, n. 2. Non esse uerum compromissarium arbitrum: cùm à partibus constitutus non sit; sed potius diremptorem ex legis præscripto constituendum; cuius uoluntati arbitri dissidentes parere teneantur censendus est.

QVÆRITVR tertid: Quo iure Pontifex de causa ciuili inter laicos temporali suæ iurisdictioni non subiectos iudicare, seu Iudices delegare potuerit. Respond. cum Ioann. Andr. hic, n. 2. Causam aliquam extraordinariam interuenisse, u. g. negligentiam Iudicis secularis, iuxta c. licet, 10. de foro compet. uel aliam, quæ cùm non exprimitur, non possumus diuinando assequi.

* * *

missum, nec transit obligatio ad hæredem, nisi de hoc cautum fuerit.

SUMMARIUM.

1. *Obligatio ex compromisso ad hæredes compromittentium non transit, nisi de hoc cautum fuerit in compromisso.*
2. *Compromissum à Prælato, vel Rectoris ecclesie super eius iuribus (de quibus ipse solus disponere non potest) factum, ante latam sententiam, morte Prælati vel Rectoris non extinguitur: secus est, si compromissum sit super re aut iure, de quo ipse solus disponere possit.*

NOTANDVM Vn. Licet actio & obligatio ex pactis, & contractibus ordinariè transmittatur ad hæredes, tamen de ijs mentio nulla facta sit, l. veteris, 22. C. de cõtrah. stip. tamen ex compromisso obligatio ad hæredes compromittentium nõ transmittitur, nisi id cautum sit. Ita etiam habetur in l. diem, 27. §. Si hæredis, ff. hoc tit. Rationem affert Gl. hic, ver. hæredes: *Quia* compromissa stricti iuris sunt, non extendenda ultra ea, de quibus cautum fuit, c. non distinguemus, 32. §. de officio, ff. eod. Sed hæc ratio non plene satisfacit: cum aliarum conventionum obligationes quantumvis stricti iuris censeantur, tamen ad hæredem transeant; quippe quæ eadem persona cum defuncto censetur. *Quare* aliam magis propriam causam dat Abb. hic: *Quia* in arbitros, & arbitratores partes compromittunt ex singulari erga eos fiducia: quam hæres non semper habet, sed mauult, vt controuersia per Iudices vià ordinariã expediatur.

Quæ eadem ratio assignari potest, cur arbitri compromissarius loco suo alium deputare non possit, nisi hoc expressè ipsi commissum fuerit, cit. l. non distinguemus, §. *Quæsitum*: quia censetur compromissum factum ex speciali fiducia erga hanc personam. Quæ eadem similiter dici possunt de executoribus testamentarijs.

QUÆRITVA hoc loco, Si Prælati aut Rectoris Ecclesie super eius iuribus compro-

missum, vtrum per eius mortem extinguatur compromissum, si arbitrium nondum latum sit. Facilis est responsio, cum Abb. hic, n. 9. Si compromissum sit super re aut iure Ecclesie, de quo Rector eius, seu beneficiarius solus disponere potest alienando, transigendo, compromittendo, tunc extinguitur compromissum; quippe cum de rebus Ecclesie disponere non possit ultra tempus vitæ suæ, vti dictum est in c. veniens, 8. de transact. Sin autem super iuribus Ecclesie, de quibus solus Prælati disponere non potest, compromissum factum est cum debita solemnitate, videlicet interueniente consensu Capituli, & Superioris, &c. tum non extinguitur per mortem Prælati: cum ipse non fuerit principalis compromittens sed minister tantum compromittentis Ecclesie.

CAPITVLVM PRIMVM

eod. Tit. in 6.

Si ex tribus.

SI factò compromisso inter te & Titium in arbitros tres, duo eorum te condemnent in decem, tertius in quinque, stat arbitrium quoad decem: Sin autem vnus ex tribus in quindecim te condemnat, aliter in decem, tertius in quinque, efficax est sententia quoad quinque, cum in eà summã omnes concordet sint.

Prior pars huius responsionis tradita etiam est in c. extra, eod. Posterioris autem partis, de qua dubitari posset, rationem dare debemus: *Quia* si fieri possit, ita arbitrium, sicuti & actum quemlibet interpretari oportet, potius vt valeat, quam vt pereat: Id autem in proposito fit, cum ad sustentandum arbitrium consideratur in summa maiore etiam minorem inesse; adeoque qui ad quindecim, aut decem condemnauit, etiam ad quinque condemnasse censendus est.

Nisi malis dicere, *Quod* in proposito casu eatenus arbitriũ efficax censeri debeat, quod minimum debeatur quinque: Vtrum autem plus non debeatur, id indecisum manet:

Ppppp 3 Enim